

*Назаренко І. В., аспірант кафедри
оперативно-розшукової діяльності та
розкриття злочинів Харківського
національного університету
внутрішніх справ*

ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХОПЛЕННЯ ПІДПІЛЬНОЇ НАРКОЛАБОРАТОРІЇ

Поряд з надходженням синтетичних контрабандних наркотиків через кордон існує реальна загроза створення нелегальних осередків з їх виготовлення місцевими нарковиробниками.

Незважаючи на нібито незначне вживання синтетичних препаратів, це асоціальне явище становить підвищену суспільну небезпеку, тому своєчасне виявлення й ліквідація підпільних нарколабораторій є одним із пріоритетних напрямів роботи у сфері боротьби з незаконним наркообігом [1, с. 152].

На думку О. В. Рубежанської при документуванні злочинів, пов'язаних з підпільним виготовленням наркотиків існують певні проблемні питання.

По-перше, нормативно не визначено види та класифікацію обладнання, призначеного для виготовлення наркотиків. Це не тільки затрудняє його облік та ідентифікацію, здійснення порівняння для подальшого запобігання витоку такого обладнання до незаконного обігу, а й негативно впливає на результати розслідування, пов'язаних з незаконним обігом такого обладнання.

По-друге, відсутня номінальна норма, що розкриває етимологічне значення терміну «підпільна нарколабораторія», а також загальновизнана дефініція, яка використовується у зарубіжній літературі.

Залишаються неврегульованими питання проведення першочергових слідчих дій на місці скоєння злочину, що вчинено з обладнанням, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. З урахуванням того, що вказане обладнання є небезпечним для життя та здоров'я людини виникає необхідність застосування додаткових заходів безпеки при вилученні, зберіганні та знищенні предметів та речовин, вилучених під час огляду

підпільної лабораторії з нелегального виготовленню синтетичних наркотиків[2, с. 272].

Підпільна нарколабораторія є об'єктом підвищеного рівня небезпеки, в якому наявна загроза отруєння наркотичними засобами або психотропними речовинами чи іншими отруйними або високотоксичними речовинами від потрапляння на шкіру або вдихання парів, отримання хімічних опіків тощо.

Захоплюючи нарколабораторію необхідно передбачати наявність вибухових пристроїв (наприклад, розтяжки, міни-пастки) та легкозаймисті речовини як в її середині, так і на прилеглий території [3, с. 83].

Не виключається можливість організації спостереження наркоділками за прилеглою територією підпільної нарколабораторії, у тому числі за допомогою приладів нічного бачення. У такому разі всі намагання працівників поліції щодо її ліквідації можуть бути марними: наркоділки заздалегідь знищать обладнання та хімічні речовини.

Перед безпосереднім захопленням підпільної нарколабораторії встановлюється приховане спостереження як за нею, так і за прилеглою територією. Встановлюється режим роботи нарколабораторії, особи, які її відвідують, шляхи підходу групи захоплення та можливі шляхи відходу наркоділків, вивчається тип дверей та моделі замків. Як правило, протиправна діяльність нарколабораторії нетривала, оскільки її обладнання та хімічні речовини швидко знищуються зловмисниками.

Захоплення підпільної нарколабораторії має проходити миттєво. Тому для цього бажано залучати підрозділи спеціального призначення. Штурмуючи нарколабораторію, слід продумати швидкий та безпечний вхід у приміщення, відкриття запираючих пристроїв у дверях і вікнах, через які будуть проникати у приміщення працівники поліції, визначитись щодо потреби та доцільності використання спеціальних пристроїв примусового відкривання дверей.

Враховуючи, що під час штурму працівники спецпідрозділів іноді не звертають уваги на оточуючі предмети (хімічні препарати, речовини, рідину тощо), а концентрують свою увагу на людях, тому перед захопленням оперативні працівники поліції підлягають інструктажу. Під час інструктажу не потрібно називати хімічні формули, що використовуються наркоділками під час синтезу наркотичних засобів, оскільки це не завжди запам'ятовується. Варто сконцентрувати увагу на таких факторах:

- бажано не стріляти під час захоплення, особливо під час втрати орієнтування у задимленому приміщенні (вогонь від пострілу може спричинити вибух газу);

- звертати увагу на електричні дроти, водяні шланги, щоб не допустити їх відключення, розрив та пошкодження;

- під час затримання не допускати пошкодження, перевертання та биття хімічного посуду, розлиття рідини;

- після затримання осіб, останніх необхідно міцно зв'язати або тримати на належній відстані від хімічного посуду для недопущення ними пошкодження та розбивання обладнання, знищення речових доказів;

- як тільки всі особи будуть затримані, негайно треба відкрити вікна та провітрити приміщення;

- торкатись руками ні до чого до прибуття експертів;

- під час проведення огляду (обшуку) затриманих слід пам'ятати про можливість наявності у них шприців та голок зі слідами інфекційних хвороб (ВІЛ/СНІДу, гепатиту тощо).

Під час інструктажу роз'яснюються правила застосування вогнепальної зброї та надання медичної допомоги при пораненнях. Члени групи захоплення забезпечуються засобами індивідуального захисту: рукавички, респіратори, спеціальні окуляри. Від правильного поведіння на місці події залежить безпека учасників огляду та успіх операції.

З метою запобігання підвищення рівня наркозлочинності оперативними підрозділами Національної поліції України необхідно зосереджувати увагу на викритті кваліфікованих кримінальних правопорушень по пріоритетних напрямках, зокрема, пов'язаних зі збутом наркотичних, сильнодіючих та отруйних лікарських засобів, легалізацією коштів отриманих від незаконного обігу наркотичних засобів, припинення діяльності організованих злочинних наркоугруповань, та ліквідацією підпільних нарколабораторій.

Список використаних джерел:

1. Кислий А. М. Оперативно-розшукові заходи щодо припинення діяльності підпільних нарколабораторій / А. М. Кислий // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ – № 5 – 2009 – С. 152-157

2. Рубежанська О. В. Сучасні тенденції та проблемні питання щодо виявлення підпільних нарколабораторій / О. В. Рубежанська // Протидія наркозлочинності; вітчизняний та міжнародний досвід

співпраці правоохоронних та судових органів: матеріали українсько-німецької науково-практичної конференції (м. Донецьк, 26-27 травня 2011 року) / Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк, 2011. – С. 270-272.

3. Актуальні проблеми боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів // О. М. Джужа, Д. Й. Никифорчук, О. М. Стрільців, І. В. Строков та ін. за редакцією Є. М. Моїсєєва // Книга III Курс лекцій Навчальне видання – К., 2007 – 173 с.